

Norsk språknemnd 1971

Arbeidet i Norsk språknemnd heldt i 1971 fram etter dei retninglinjene og med dei oppgåvene som er omtala i Språk i Norden 1971, s. 13—15.

Rådgeving og normering

Som før har Norsk språknemnd svara på spørsmål både frå styremaktene og frå publikum, eit mindre utval av svara er trykte i årsmeldinga for 1971. Som eit ledd i dette rådgevingsarbeidet har sekretariatet gått gjennom og retta språket i brosjyrar, rundskriv, skjema o.l. for offentlege institusjonar, like eins i eksamensoppgåver.

Sekretariatet får også mange spørsmål i samband med omsetjing fra bokmål til nynorsk, det gjeld både ord, former og syntaks. Stundom har nynorsksekretæren hjelpt til med omsetjing av lengre tekster.

Nemnda har også gjort nokre normerings- eller rettskrivingsvedtak. Det gjeld t.d. orda absoluttere, eksikkator, lusern(e), slipp (i tydinga talong).

I rådgevings- og normeringsarbeidet har vi hatt hjelp av utskriftene av ordregistranten og nyordsmaterialet, som er lagra på magnetband ved datasentralen i Bergen (jf. Språk i Norden 1971, s. 13—14). Men arbeidet med å setje desse viktige hjelpemidla i den stand dei bør vere, har stått i stampe på grunn av for lite personale i sekretariatet. Nytt av året er det likevel at vi har fått ei førebels, alfabetisert utskrift der nyordsmaterialet og ordregistranten er kjørt saman.

I samband med nyordsundersøkinga, som i stor mon byggjer på språket i avisene, har Norsk språknemnd sendt ut eit

spørjeskjema til 166 aviser om kva for retningslinjer dei følgjer for språkbruken i ulike kategoriar av stoff. Det er planlagt å sende ut eit liknande spørjeskjema til forlag.

Språkleg gransking av lærebøker

Å kontrollere språket i lærebøker er i grunnen ein del av rådgjevingsarbeidet til nemnda, men det er ein så viktig og tidkrevjande del (jf. Språk i Norden 1971, s. 14) at vi plar føre det opp som eit eige avsnitt i årsmeldinga.

I 1971 kom det inn til språkleg gransking 209 lærebøker, 140 på bokmål, 57 på nynorsk, 12 hadde tekst både på bokmål og nynorsk. Sekretæranne må setje det meste av dette arbeidet bort til konsulentar og nøye seg med å sjå over dei rettingane og merknadene som konsulentane gjer. Sekretæranne prøver også å få ei mest mogeleg einsarta behandling av bøkene og samsvar i terminologi frå bok til bok.

Terminologiarbeid

Ved sida av det terminologiarbeidet som følgjer med lærebokgranskninga, har nemnda halde fram med og utvida samarbeidet med norske terminologiinstitusjonar (jf. Språk i Norden 1971, s. 13).

Norsk språknemnd arrangerte 8. november 1971 eit møte mellom 27 representantar for ymse fagspråkinstansar, arbeidsutvalet og sekretariatet i nemnda. Møtet vedtok at det burde skipast ein samarbeidskomite for fagspråk.

Som eit resultat av drøftingane av desse spørsmåla sende Norsk språknemnd 8. desember 1971 eit brev til Kyrkje- og undervisningsdepartementet med ei orientering om arbeidet med fagspråk og korleis det bør leggjast opp i framtida. Det konkluderte med ein søknad til departementet om å løyve 314 000 kroner til fagspråkarbeidet for budsjettåret 1973. Viktigaste hjelpemidlet i arbeidet meiner vi skal vere ein fagordregistrant som er lagra på magnetband og kan behandlast datamaskinelt på same måten som allmennordregistranten.

Skrifter

Årsmeldinga for 1971 er særskilt fyldig og blir som vanleg prenta som tillegg til "Norsk Skole" og som særtrykk.

I skriftserien har vi forutan Språk i Norden gitt ut "Svecismer i moderne norsk", av Finn-Erik Vinje.

Overgangen til Norsk språkråd

1971 har elles vore merkt av at det var siste arbeidsåret til nemnda. Heilt sidan den såkalla Vogt-komiteen kom med si innstilling i 1966, har det vore eit tidsspørsmål når Norsk språknemnd skulle bli avløyst av eit nytt rådgjevande språkorgan.

Norsk språknemnd har i denne tida, dels etter oppmoding av styremaktene, dels på eige initiativ, uttala seg både om innstillinga frå Vogt-komiteen og seinare tilrådingar om denne saka frå departementet og stortingskomiteen, og dessutan om visse andre spørsmål som Vogt-komiteen tok opp: normering av stadnamn, lovreglar om språkbruk, oppretting av eit leksikografisk institutt.

I 1971 uttala nemnda seg om odelstingsproposisjonen til lov om Norsk språkråd, som den nye institusjonen heiter, og til framlegget om vedtekter for rådet.

Fleire av dei merknadene nemnda har komme med i desse spørsmåla, har styremaktene teke omsyn til.

Den 31. januar 1972 heldt Norsk språknemnd sitt siste årsmøte. Dagen etter, 1. februar, vart Norsk språkråd konstituert. Ei nærmare orientering om den nye institusjonen vil det vere naturleg å gje i samband med rapporten om arbeidet i 1972.